

Bergopwaarts

Op 1 januari 1906 begint het Nederlands Verbond van Vakverenigingen (NVV) zijn werkzaamheden. Precies een halfjaar eerder is het verbond opgericht in de Burcht, het kantoor van de *Algemeene Nederlandsche Diamantbewerkerbond* (ANDB) aan de huidige Henri Polaklaan, te Amsterdam. De Burcht is thans de huisvesting van het *Nederlands Vakbondsmuseum*. Niet alleen de *FNV*, als opvolger van het *NVV* na een fusie met het *NKV* in 1976, viert in 2006 een eeuwfeestje dat doet ook *Het Volkshuis* te Wageningen al ziet het er niet naar uit dat het gebouw wat thans aan de Vergersweg staat er nog lang zal staan. Hoe markant het jaar 1906 ook is voor de Wageningse arbeidersbeweging het is niet het begin van organisatie onder de Wageningse werklieden. Het begin van die geschiedenis ligt pakweg een halve eeuw eerder. De ontwikkeling van de Wageningse arbeidersbeweging is als het ware de spiegel van de economische ontwikkeling van de stad gedurende de 19^e en 20ste eeuw. De opkomst en ontwikkeling van de vakbeweging loopt parallel met de opkomst en vaak ook ondergang van voor Wageningen belangrijke bedrijven en bedrijfstakken. Denk daarbij maar aan de baksteenindustrie, de sigarenindustrie en de grafische industrie. Met de teloorgang van deze bedrijfstakken verdwijnt ook een belangrijk draagvlak voor de industriële vakbeweging. De Wageningse arbeidersbeweging toont zowel qua tijd als in vorm belangrijke overeenkomsten met de ontwikkeling van de arbeidersbeweging in andere delen van Nederland. Er is echter ook een atypische ontwikkeling. De aanwezigheid van een belangrijk en groot onderwijsinstituut met daaraan verbonden onderzoeksinstituten in een naar verhouding kleine plaats, met een naar verhouding omvangrijk aantal ambtenaren en wetenschappers, geeft een geheel eigen karakter aan de Wageningse samenleving en daarmee ook aan de Wageningse arbeidersbeweging.

Het bestuur van Het Volkshuis heeft gemeend dat met het verdwijnen van Het Volkshuis het de moeite waard is de geschiedenis van Het Volkshuis, wat toch bijna een eeuw lang het 'huis van de arbeid' voor Wageningen is geweest, alsook de geschiedenis van de arbeidersbeweging, waarbinnen zij een spilfunctie vervulde vast te leggen. Het Volkshuis mag dan als gebouw verdwijnen de bijdrage die ze leverde, waardoor arbeiders werknemers en werknemers medewerkers konden worden, verdwijnt nooit. Het Volkshuis bood werklieden de kans om in sociaal-economische en politiek opzicht bergopwaarts te gaan.

Het bestuur van Het Volkshuis, de vertegenwoordigers van de *FNV* (bonden) en *PvdA* zijn bijzonder blij dat Dik Nas, een bevlogen schrijver en historicus, spit- en schrijfwerk heeft verricht voor dit boek. Dankzij zijn werk wordt de geschiedenis van Het Volkshuis en haar grondleggers onvergetelijk.

Wageningen, 3 juni 2004

Dik Masdorp, voorzitter Volkshuisbestuur
Jans Schepers, laatste voorzitter van de *FNV* Wageningen
Henk Slegten, voorzitter *PvdA* Wageningen